

Werkinstructie SUA

Aan	Directeuren IND
	cc DDMB
Van	Hoofddirecteur IND
Nummer & Titel	WI 2022/4 Herkomstonderzoek in asielzaken
Kenmerk (digijust)	3860211
Hoofdtak	Asiel
Geldig vanaf	11-03-2022
Geldig tot en met	11-03-2023
Bijlage(n)	Geen

Disclaimer

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) gebruikt werkinstructies om een breder onderwerp toe te lichten voor medewerkers van de IND ter ondersteuning van hun werkzaamheden en met als doel om het beleid op een correcte en eenduidige wijze uit te voeren. Deze instructies zijn nadrukkelijk géén beleidsregels, maar procedurele instructies en zijn dan ook niet bedoeld als vervanging van de bepalingen in de Vreemdelingencirculaire 2000 of de Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een instructie af te wijken.

1. Aanleiding

Op 11 maart 2019 is Werkinstructie 2019/4 'Herkomstonderzoek in asielzaken' gepubliceerd. Doel van deze werkinstructie (hierna: WI) was om te komen tot een eenduidige uitvoering van het herkomstonderzoek in asielzaken, binnen de IND. Deze WI behelst een uitbreiding van het voornoemde. WI 2019/4 komt hiermee te vervallen. De uitbreiding ziet op het onderdeel documenten en is vervat in paragraaf 13 'Documenten afgegeven door tussenkomst van de vertegenwoordiging van het land van herkomst'. Het komt voor dat vreemdelingen (later) in de eerste asielprocedure of in een opvolgende asielprocedure identiteits- en/of nationaliteitsdocumenten overleggen die zijn verkregen middels tussenkomst van de vertegenwoordiging van het land van herkomst (bijvoorbeeld verkregen gedurende het vertrekproces bij de DT&V). Veelal gaat dit gepaard met de situatie waarin eerder is getwijfeld aan de identiteit, nationaliteit en/of herkomst. Deze WI beoogt onder andere meer duidelijkheid te creëren ten aanzien van deze documenten en de uitvoeringspraktijk van de IND en de DT&V beter op elkaar te laten aansluiten. Wanneer de IND en de DT&V een verschillende waarde toekennen aan de door de vreemdeling overgelegde identiteits-, nationaliteits en herkomstdocumenten, kan de situatie ontstaan dat de IND geen waarde toekent aan een document in het kader van toelating, maar de DT&V wel waarde aan datzelfde document toekent in het kader van terugkeer. Die situatie is onwenselijk. Onder andere hierover heeft Amnesty International in november 2020 het rapport 'Bewijsnood, wanneer nationaliteit en identiteit ongeloofwaardig worden bevonden'¹ uitgebracht.

2. Inleiding

Door de IND wordt onderzoek verricht naar de identiteit, nationaliteit en herkomst van vreemdelingen die een asielaanvraag hebben ingediend. Dit onderzoek wordt ook wel het herkomstonderzoek genoemd. Een herkomstonderzoek wordt gebruikt om te bepalen of een opgegeven identiteit, nationaliteit of herkomst geloofwaardig is.

Deze WI beschrijft de instrumenten, de algemene uitgangspunten, de werkwijze bij herkomstonderzoek en de beoordeling hiervan. Benadrukt wordt dat dit een algemene

¹ [AMN_20_38_Rapport-Bewijsnood_digitaal-FINAL-17-november.pdf \(amnesty.nl\)](#)

instructie is over herkomstonderzoek en dat dit niet uitsluit dat er ook andere landgebonden informatie met betrekking tot herkomstonderzoek beschikbaar kan zijn.

3. Instrumenten

Bij herkomstonderzoek kunnen verschillende instrumenten gebruikt worden bij de beoordeling of de identiteit, herkomst en nationaliteit geloofwaardig is:

- Onderzoeksresultaat van de overgelegde identiteits- en nationaliteitsdocumenten;
- Taalindicatie en taalanalyse;
- De HIS-check² tijdens het (aanmeld)gehoor;
- Overige indicatieve (echt bevonden) documenten.

Vooral bij ongedocumenteerde vreemdelingen speelt de HIS-check een belangrijke rol. Echter, bij gedocumenteerde vreemdelingen kan ook een volledig onderzoek naar identiteit, herkomst en nationaliteit plaatsvinden als hiertoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld als er specifiek beleid is geformuleerd of hiervoor om andere redenen uit landeninformatie aanleiding toe wordt gezien.

4. Documenten

Originele en authentiek bevonden identiteits- en nationaliteitsdocumenten zijn het eerste uitgangspunt bij de beoordeling of van een opgegeven identiteit en nationaliteit uit wordt gegaan. Indien Bureau Falsificaten van de Kmar of Bureau Documenten (BDoc) van de IND heeft geoordeeld dat er sprake is van een echt document, dan is hiermee de nationaliteit in beginsel aannemelijk gemaakt. De uitzondering hierop is wanneer uit algemene landeninformatie blijkt dat originele documenten eenvoudig op frauduleuze wijze kunnen worden verkregen, of indien de overige verklaringen van de vreemdeling ernstige twijfel oproepen.

Wanneer er geen documenten zijn overgelegd bij de aanvraag, dient er gevraagd te worden welke documenten de vreemdeling wel in zijn bezit heeft (gehad). Indien de vreemdeling wel documenten in zijn bezit heeft (gehad), moet gevraagd worden naar de aanvraagprocedure, onderliggende documenten en het gebruik van de documenten in het land van herkomst. In de ambtsberichten en openbare landeninformatie is veel informatie te vinden over hoe een vreemdeling aan bepaalde documenten kan komen. In het herkomstonderzoek wordt meegewogen of de verklaringen van de vreemdeling over de documenten overeenkomen met bekende landeninformatie. Ook wordt meegewogen of de vreemdeling blijkens beschikbare informatie bepaalde documenten had moeten hebben, maar in de asielprocedure stelt deze nimmer te hebben gehad. Uiteraard is van belang of de vreemdeling een gedegen verklaring kan geven waarom hij, in tegenstelling tot hetgeen uit beschikbare informatie volgt, niet in het bezit is (geweest) van documenten.

Van originele documenten die door de Kmar of BDoc zijn onderzocht en echt zijn bevonden, wordt geen proces-verbaal van bevindingen opgemaakt. Alleen van valse of vervalste documenten wordt een proces-verbaal opgesteld.

Uitgangspunt is dat een origineel en authentiek bevonden identiteits- of nationaliteitsdocument de opgegeven identiteit en nationaliteit in beginsel bevestigt. Het stellen van herkomstvragen zal onder andere volgen als er een vermoeden of aanwijzingen bestaan dat de vreemdeling niet afkomstig is uit een bepaald gebied van het land van herkomst of indien er twijfel is ten aanzien van de etniciteit en dit voor de beoordeling van het asielrelaas een relevant gegeven is.

5. De taalindicatie en de taalanalyse

Bij sommige nationaliteiten wordt er in de aanmeldfase standaard een taalindicatie afgenomen. De uitslag van de taalindicatie is bepalend voor de vraag of er een

² Herkomst Informatie Systeem

taalanalyse wordt opgestart. Geeft de taalindicatie geen aanleiding om een taalanalyse op te starten, dan is dat een indicatie dat de opgegeven herkomst kan kloppen. Afhankelijk van de nationaliteit van de vreemdeling, kan het ondanks een voor de vreemdeling positieve taalindicatie toch noodzakelijk worden geacht om nog aanvullend herkomstonderzoek te verrichten.

Voor nationaliteiten waar geen taalindicatie voor wordt afgenomen, kan Team Onderzoek en Expertise Land en Taal (hierna: TOELT) benaderd worden voor een QuickScan. Vervolgens wordt door de linguïsten van TOELT gekeken of een taalanalyse mogelijk en/of zinvol is.

Het instrument taalanalyse kan nadere duidelijkheid verschaffen over het land of gebied van herkomst van een vreemdeling en in sommige gevallen over de etniciteit. Het kan echter géén uitspraak doen over de nationaliteit.

6. Wat is de HIS-check

De HIS-check is een onderzoek naar de bewering van een vreemdeling dat hij een bepaalde nationaliteit bezit of afkomstig is uit een bepaald gebied of land van gebruikelijke verblijfplaats. De HIS-check bewijst niet dat een vreemdeling een bepaalde nationaliteit heeft, maar is een onderzoek dat de IND kan gebruiken bij de beoordeling of het geloofwaardig is dat een vreemdeling uit een bepaald land of gebied komt. Het maakt dus onderdeel uit van de geloofwaardigheidsbeoordeling. Wanneer uit de HIS-check blijkt dat de vreemdeling geen informatie over zijn directe woon- en leefomgeving en andere relevante thema's kan verschaffen en hier geen verschoonbare verklaring voor kan geven, wordt de herkomst en daarmee ook de opgegeven nationaliteit ongeloofwaardig geacht. De IND komt dan niet toe aan de vraag of iemand internationale bescherming nodig heeft.

De HIS-check vindt primair plaats tijdens het aanmeldgehoor, maar kan ook nog in een latere fase van de asielprocedure plaatsvinden, bijvoorbeeld tijdens het nader of aanvullend gehoor. Bij de HIS-check wordt gebruik gemaakt van informatie afkomstig uit verschillende openbare bronnen en deskundigenrapporten, zoals ambtsberichten. De Regionale Informatie Centra (RIC) op de aanmeldcentra van de IND (AC's) zijn in beginsel de aangewezen plaatsen om informatie te krijgen voor het herkomstonderzoek en/of de resultaten van de HIS-check te laten checken.

HIS-check betekent niet dat er alleen maar (topografische) vragen worden gesteld over het gebied waar de vreemdeling uit afkomstig is. Ook de antwoorden van de vreemdeling over taal, documenten, kennis van bevolkingsgroepen, de culturele gebruiken van de eigen bevolkingsgroep en overige kennis van het land van herkomst, kunnen bij het de HIS-check betrokken worden. Afhankelijk van het referentiekader van vreemdeling kan de nadruk worden gelegd op een of meer onderwerpen in de HIS-check. De onderwerpen die centraal staan in de HIS-check zullen in deze WI verder behandeld worden.

7. Wanneer de HIS-check

Algemeen uitgangspunt is dat een HIS-check wordt opgestart als de herkomst niet wordt ondersteund met authentiek bevonden identiteits- en nationaliteitsdocumenten die de herkomst bevestigen. Een goed gedocumenteerde vreemdeling bij wie het paspoort en/of overige identiteits- en nationaliteitsdocumenten echt zijn bevonden, hoeft in beginsel geen HIS-check te ondergaan.

In de volgende gevallen is er sprake van een ongedocumenteerde vreemdeling en dient er dus een HIS-check plaats te vinden:

- Documenten zijn niet echt bevonden door Kmar/Bureau Documenten³

³ Onderzoek door de KMar of BDOC vindt alleen plaats bij originele documenten.

- Documenten kunnen niet worden onderzocht vanwege ontbreken referentiemateriaal
- Documenten zijn niet voorzien van een pasfoto of biometrische kenmerken, bijvoorbeeld een geboorteakte
- Documenten ondersteunen de gestelde identiteit, herkomst en/of nationaliteit niet of zijn niet geschikt om deze te onderbouwen
- Er zijn documenten overgelegd waarvan ambtshalve bekend is dat deze eenvoudig op frauduleuze wijze verkregen kunnen worden
- De vreemdeling heeft een taalindicatie ondergaan en de spraak is niet te herleiden tot het gebied waar de vreemdeling vandaan stelt te komen.

De omstandigheid dat een vreemdeling een vals/vervalst identiteits- of nationaliteitsdocument heeft overgelegd, betekent niet dat er per definitie sprake is van een ongeloofwaardige herkomst. De HIS-check is dan mede bepalend of er kan worden uitgegaan van de opgegeven herkomst waarbij het overleggen van een vals/vervalst document betrokken kan worden. Hetzelfde geldt voor de situatie dat er wel identiteits- of nationaliteitsdocumenten worden overgelegd, maar er niets over de echtheid van de documenten gezegd kan worden. Ook dan vindt er een HIS-check plaats en is de uitkomst hiervan mede bepalend voor de vraag of de herkomst geloofwaardig wordt geacht.

Indien de IND in een eerdere (reguliere) procedure al wel is uitgegaan van een opgegeven nationaliteit, betekent dit niet dat er in het kader van een asielverzoek geen herkomstonderzoek meer mag plaatsvinden. De vraag die centraal staat is of de identiteit, nationaliteit en herkomst eerder voldoende zijn onderbouwd met documenten. Indien dit niet het geval is, zal er een herkomstonderzoek kunnen plaatsvinden.

7.1 Kopieën

Indien er alleen kopieën worden overgelegd van identiteits- en/of nationaliteitsdocumenten, vindt er eveneens een HIS-check plaats. Denk bijvoorbeeld aan foto's van identiteits- en nationaliteitsdocumenten die door de vreemdelingenpolitie (AVIM) op een telefoon worden aangetroffen. Het overleggen van een kopie van een identiteitsdocument betekent dat het document niet kan worden onderzocht door de KMar of Bureau Documenten. De waarde van dergelijke kopieën is afhankelijk van onder meer de echtheid van overige documenten of originele en authentieke documenten van directe familieleden maar ook van de uitkomst van de HIS-check.

8. Referentiekader

Voor de HIS-check geldt dat rekening gehouden moet worden met het referentiekader van de vreemdeling. Onder het referentiekader wordt verstaan dat de HIS-vragen altijd afgestemd moeten worden op de verklaringen over onder meer opleiding, gender gerelateerde omstandigheden, leeftijd, maatschappelijke participatie en de dagelijkse leefomgeving. Het verschilt immers per persoon wat voor antwoorden er verwacht mogen worden over de onderwerpen die bevraagd worden bij een HIS-check. Zo zal van een hoog opgeleide vreemdeling die voor zijn werkzaamheden veel heeft gereisd meer mogen worden verwacht van zijn kennis van bijvoorbeeld reisdocumenten en in- en uitreisprocedures dan van een vreemdeling die analfabeet is en veel thuis was. Van een taxichauffeur mag uiteraard meer verwacht worden van de kennis van straatnamen of wijken in een stad. Aan een vreemdeling die altijd in een stad heeft gewoond, kunnen andere vragen gesteld worden dan een vreemdeling die altijd op het platteland heeft gewoond. Het referentiekader dient altijd meegewogen te worden wanneer de herkomst wordt beoordeeld (*zie paragraaf 10 beoordeling*). Het niveau en de aard van de vragen dienen dus aangepast te worden aan het referentiekader van vreemdeling. Dit betekent ook dat er geen blauwdruk of standaardvragen aan elke vreemdeling moeten worden gesteld maar dat per zaak bekeken moet worden welke vragen aansluiten bij het referentiekader van vreemdeling.

9. Onderwerpen van de HIS-check

Bij de HIS-check worden er niet alleen maar (topografische) vragen gesteld, maar kunnen er ook vragen worden gesteld over andere onderwerpen zoals taal, documenten,

kennis van bevolkingsgroepen, de culturele gebruiken van de eigen bevolkingsgroep en overige kennis van het land van herkomst. Afhankelijk van het referentiekader van de vreemdeling kan de nadruk worden gelegd op een of meer onderwerpen in de HIS-check. Het is ook niet zo dat per se alle onderwerpen aan bod moeten komen, maar voorkomen moet worden dat de HIS-check zich alleen maar op één onderwerp heeft toegespitst. Door meerdere onderwerpen te betrekken bij de HIS-check, krijgt de vreemdeling ook meer de kans om aannemelijk te maken dat hij afkomstig is uit een bepaald land of gebied.

Voor elk van de onderwerpen die aan bod kunnen komen tijdens het herkomstonderzoek, geldt dat het referentiekader leidend is voor het niveau en de aard van de HIS-vragen die gesteld worden. Hieronder worden de onderwerpen behandeld die besproken kunnen worden bij de HIS-check.

9.1 Taal

Een element dat moet worden meegewogen bij de HIS-check is de taal die de vreemdeling spreekt. Het spreken van een bepaalde taal, met een bepaalde tongval, kan namelijk een belangrijke aanwijzing zijn dat iemand, al dan niet, afkomstig is uit een bepaald gebied of land. Ook kan gekeken worden of de taal die de vreemdeling spreekt, past bij de etniciteit waartoe hij stelt te behoren. Verder kan gevraagd worden welke talen er nog meer gesproken worden in zijn gebied of land en of de vreemdeling deze zelf beheerst.

Via TOELT is informatie te verkrijgen over de talen die worden gesproken in landen. Ook kan gebruik worden gemaakt van de algemene ambtsberichten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en andere openbare landeninformatie.

9.2 Etniciteit

In de HIS-check kan eventueel ook de aannemelijkheid van de gestelde etniciteit getoetst worden. Bedenk hierbij dat het vooral relevant kan zijn om een oordeel te vellen over de geloofwaardigheid van de opgegeven etniciteit als die is aangewezen in het beleid als risicogroep of kwetsbare minderheid of dat leden van een bepaalde groep extra te vrezen hebben voor mensenrechtenschendingen. Indien er geen authentieke documenten zijn waar de etniciteit uit blijkt, dan kunnen er algemene vragen gesteld worden over de etniciteit, bijvoorbeeld over de gebruiken en tradities binnen deze groep. Vaak komt een bepaalde etniciteit ook voor in een bepaald gebied en kunnen vragen worden gesteld over het leefgebied en woonomgeving van deze groep.

Verder zijn taal en etniciteit vaak nauw verbonden met elkaar maar er is geen sprake van een één-op-één relatie, zeker niet in landen waar veel talen worden gesproken. Zo kan het voorkomen dat een vreemdeling een andere moedertaal spreekt dan andere leden van dezelfde etnische groep. Ook kan iemand meerdere (stam-)talen spreken; daaruit volgt dan niet welke etniciteit hij heeft. Het (niet) spreken van een bepaalde stamtaal is dus een indicatie maar niet de enige aanwijzing voor de etniciteit van de vreemdeling.

9.3 Topografie

Een belangrijk deel van de HIS-check bestaat uit het stellen van vragen over de directe woon- en leefomgeving. Hierbij is van belang dat er voor de start van de topografische HIS-check een beeld wordt verkregen van de bewegingen die een vreemdeling in zijn directe omgeving maakte. Het verdient daarom aanbeveling om voor de start van de HIS-check al gevraagd te hebben of iemand wel eens naar de kerk of moskee ging of naar school is gegaan en waar eventuele werkzaamheden werden verricht. Dit kan ook blijken uit de door de vreemdeling zelf ingevulde gegevens op het klantformulier. Verder kan voor de start van de HIS-check gevraagd worden of iemand wel eens op reis ging of naar een andere plaats dan de woonplaats is geweest. Immers, naar aanleiding van deze informatie kunnen gerichte topografische vragen gesteld worden over de omgeving of de reisroute die de vreemdeling redelijkerwijs zou moeten weten. Door eerst een

beeld te krijgen van hoe iemand aan het maatschappelijk verkeer deelnam, kan worden bepaald welke vragen de vreemdeling zou moeten kunnen beantwoorden.

9.4 Aandachtspunten

Bij het uitvoeren van de HIS-check dient de hoornedewerker rekening te houden met het volgende:

- De HIS-check heeft alleen zin als de gevraagde gegevens ook geverifieerd kunnen worden. Bij het stellen van vragen dient dus rekening gehouden te worden met het feit dat de gevraagde gegevens ook geverifieerd moeten kunnen worden. De medewerkers van het Regionaal Informatie Centrum (RIC) kunnen hierbij behulpzaam zijn.
- Begin met het stellen van open vragen bijvoorbeeld: *Kunt u uw directe woonomgeving beschrijven?* Pas daarna kunnen meer gerichte en gesloten vragen worden gesteld.
- Wanneer er gevraagd wordt naar of verklaard wordt over omliggende dorpen, rivieren, heuvels of bergen, is het belangrijk dat er geverifieerd wordt wat de vreemdeling hieronder verstaat. Wanneer er bijvoorbeeld gevraagd wordt naar heuvels heeft zowel de hoornedewerker als de vreemdeling hier een beeld bij, maar dat hoeft niet hetzelfde beeld te zijn. Beter is om bijvoorbeeld te vragen wat de vreemdeling verstaat onder een heuvel of de vraag anders te formuleren. Zo kan gevraagd worden naar hoogteverschillen op de route van huis naar school. Liep de weg omhoog of omlaag of was er geen hoogteverschil? Hetzelfde geldt voor afstand. Niet alle vreemdelingen oriënteren zich met kilometers, maar wellicht meer met hoe lang het duurt om naar een andere plaats te lopen. Dit geldt vooral als men eerder heeft verklaard een dergelijke route vaak te hebben afgelegd. Hetzelfde geldt voor vragen over dorpen, plaatsen en steden. Ook hier hebben wij een bepaald beeld bij maar een vreemdeling kan hier iets anders onder verstaan
- Noteer plaatsnamen fonetisch en laat de vreemdeling omliggende dorpen of wijken zelf opschrijven. Namen van plaatsen kunnen vaker voorkomen dus positioneer door te vragen naar omliggende plaatsen, districten, regio's en provincies. Ook kunnen plaatsnamen en leefgebieden van bevolkingsgroepen veranderen door oorlogssituaties.
- Een moeilijkheid is bijvoorbeeld als de woonplaats niet gevonden kan worden of als iemand zegt nooit van huis te zijn geweest. Indien een plaats niet wordt gevonden, betekent dit niet automatisch dat de plaats niet voorkomt. Hierbij dient het land en de grootte van de plaats in aanmerking genomen te worden. Er kan dan gevraagd worden naar plaatsen in de omgeving en aan de hand daarvan kan gelokaliseerd worden waar de woonplaats zich bevindt.
- Indien een vreemdeling aangeeft altijd thuis te zijn geweest, kan worden gevraagd wat hij dan wel weet van zijn omgeving, wat hij weet van actuele gebeurtenissen of wat hij gehoord heeft van derden over zijn directe woonomgeving. Verder zal de verklaring dat iemand altijd binnen bleef wel overeen moeten komen met het asielrelaas. Ook dient gekeken te worden of uit algemene informatie blijkt dat bepaalde groepen binnenshuis worden gehouden.
- Verder is het goed om veel van de verkregen antwoorden terug te koppelen: *Begrijp ik goed dat de dichtstbijzijnde rivier bij uw woonplaats de Nijl is?* Dit voorkomt dat er toch misverstanden ontstaan tussen hoornedewerker en vreemdeling.

9.5 Algemene landvragen

Naast specifieke vragen over de directe woon- en leefomgeving kunnen er ook algemene vragen gesteld worden in het kader van de HIS-check. Echter, algemene vragen over een land, zoals de munteenheid en de kleur van de vlag worden minder zinvol geacht omdat deze informatie te algemeen van aard is en ook gemakkelijk op een andere manier te verkrijgen is. Bovendien is het vreemd als een vreemdeling geen informatie over zijn directe woon- en leefomgeving kan verschaffen maar wel algemene informatie over het gestelde land van herkomst kan verschaffen. Het is dus zaak om de

vragen aan te passen aan het referentiekader van de vreemdeling en ook aan de wijze waarop hij deelnam aan het maatschappelijk verkeer. Zo kan aan iemand die recent naar school is geweest vragen worden gesteld over het schoolsysteem en de documenten die daarbij nodig waren, bijvoorbeeld schoolpassen. Aan een vreemdeling die in militaire dienst is geweest, kunnen vragen gesteld worden over de oproep, de militaire training en de inzet in het leger. Deze antwoorden kunnen vergeleken worden met de inhoud van ambtsberichten of andere landenrapportages.

Indien een vreemdeling geen identiteits- en nationaliteitsdocumenten kan overleggen, betekent dit niet dat er geen vragen over de verkrijging of het bestaan van gangbare documenten in het land van herkomst kunnen worden gesteld. Zie hiervoor het hoofdstuk over documenten.

9.6 Recente gebeurtenissen

Aan een vreemdeling die stelt uit een bepaald gebied te komen, kunnen ook vragen worden gesteld over recente gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden in het land en het gebied waar hij vandaan stelt te komen. Primair wordt hiermee beoogd vast te stellen of een vreemdeling recent uit zijn land van herkomst of gebied is vertrokken. Daarnaast zou het ontbreken van kennis over recente gebeurtenissen betrokken kunnen worden bij de herkomstbeoordeling. Hierbij geldt wel dat gebrek aan kennis omtrent recente gebeurtenissen niet noodzakelijkerwijze iets zegt over de herkomst. Het ontbreken van kennis over recente gebeurtenissen dient altijd betrokken te worden bij de andere onderwerpen die van belang zijn de HIS-check. Ook bij vragen over recente gebeurtenissen is het belangrijk dat kan worden uitgelegd waarom redelijkerwijs van de vreemdeling verwacht had mogen worden dat hij van deze gebeurtenissen op de hoogte was.

9.7 Twijfel na de HIS-check en het asielrelaas in relatie tot herkomst

Als na afloop van de HIS-check sprake is van twijfel aan de opgegeven herkomst, dient aan de vreemdeling te worden meegegeven dat die twijfel bestaat, waarna hij moet worden gevraagd of hij nog iets over zijn land of zijn herkomst kan vertellen waarmee hij die twijfel kan wegnemen. Daarbij kan hem ook worden geadviseerd om na de HIS-check zelf nog pogingen te doen om zijn identiteit en herkomst te onderbouwen, bijvoorbeeld middels het opvragen van documenten bij familie en vrienden.

Tijdens het nader gehoor moet de vreemdeling altijd nog de kans krijgen om alsnog zijn identiteit, nationaliteit en herkomst aannemelijk te maken. Wanneer de vreemdeling in het nader gehoor wel landspecifieke informatie kan verschaffen of wanneer juist blijkt dat enige landspecifieke informatie ontbreekt in het nader gehoor, dan kan dit mede worden betrokken bij de herkomstbeoordeling. Een integrale geloofwaardigheidsbeoordeling houdt in dat alle feiten en omstandigheden moeten worden meegewogen. Die weging stopt niet direct na de aanmeldfase waar het herkomstonderzoek plaatsvindt. Uiteindelijk wordt pas na de gehoren een besluit genomen of de opgegeven herkomst wordt gevolgd. Om die reden is het, afgezien van heel evidente zaken, raadzaam om een volledig nader gehoor af te nemen dat ook ziet op de in het gestelde land van herkomst ondervonden problemen. Indien in het nader gehoor specifieke landeninformatie wordt genoemd, dient dit beoordeeld te worden in het kader van de herkomstbeoordeling.

10. Overige onderwerpen van de HIS-check

10.1 De HIS-check bij een vreemdeling die nooit in het land heeft gewoond waar hij de nationaliteit van stelt te hebben

Het komt ook voor dat een vreemdeling een bepaalde nationaliteit opgeeft, maar tegelijk verklaart nooit in dat land te hebben verbleven. Er kunnen dan geen vragen over de directe woon- en leefomgeving worden gesteld. Ook andere algemene vragen over de gang van zaken in het land waarvan hij stelt de nationaliteit te hebben zijn dan minder toepasselijk. Ook een taalanalyse kan dan vaak niet worden opgestart, omdat de spraak alleen iets zegt over het gebied waar de vreemdeling heeft verbleven. Wel kan

gevraagd worden waar de vreemdeling op baseert dat hij de nationaliteit van een bepaald land heeft. Met andere woorden; welke onderbouwing levert een vreemdeling voor de stelling dat hij de nationaliteit bezit die hij heeft opgegeven. Op grond van die onderbouwing kunnen verdere vragen gesteld worden. Ook kan er gevraagd worden naar de positie van onderdanen van land X in land Y. Zo is in ambtsberichten vaak informatie te vinden over de positie van een bepaalde groep in een land; denk aan Afghanen in Iran of Eritreeërs in Soedan. De verklaringen van de vreemdeling moeten hiermee overeenkomen. Ook kan informatie over de opvang van vluchtelingen van onderdanen van land X in land Y betrokken worden bij het herkomstonderzoek. Daarnaast dient er gevraagd te worden naar de etnische afkomst en de nationaliteit van de ouders en wat de vreemdeling hierover allemaal heeft gehoord. Ook moet worden gevraagd welke verblijfsstatus de vreemdeling in het betreffende land had (illegaal, verblijfsvergunning). Eventueel kan hier ook de nationaliteitswetgeving van een land bij betrokken worden. Uiteraard zal ook de vraag aan de orde komen in hoeverre het derde land beschouwd kan worden als een veilig derde land dan wel een land van bestendig verblijf. Essentieel is om door te vragen naar de onderbouwing voor de stelling dat de vreemdeling een bepaalde nationaliteit bezit.

Afhankelijk van het relaas van de vreemdeling, kan soms ook worden verwacht dat de vreemdeling zich gedurende zijn verblijf in een derde land, dan wel gedurende zijn reis naar Nederland, had gewend tot de diplomatieke vertegenwoordiging van het land waar hij stelt vandaan te komen. Dit geldt vooral voor zaken waarin wordt gesteld dat er zich geen problemen hebben voorgedaan in het land waar de vreemdeling stelt de nationaliteit van te bezitten. Bedenk hierbij dat er zich wel feiten en omstandigheden kunnen voordoen waardoor dit toch niet verlangd kan worden. Hoe dan ook mag van een vreemdeling gedurende de aanvraagfase niet worden verlangd dat hij zich wendt tot gestelde vervolgende autoriteiten.

11. Herkomstonderzoek en gehoren

11.1 Confrontatie en opnemen verklaring

Essentieel bij een besluit waarin de herkomst niet geloofwaardig wordt geacht, is dat vreemdeling geconfronteerd wordt met de constatering dat het documentonderzoek, de taalindicatie en/of taalanalyse negatief uitvalt en/of dat antwoorden niet kloppen, vaag of onvolledig zijn. Wanneer in het aanmeldgehoor reeds geconstateerd wordt dat er twijfel is, dient dit bij voorkeur al tijdens het aanmeldgehoor opgemerkt te worden. Wanneer dit niet is gebeurd, zal de vreemdeling hiermee in het nader gehoor geconfronteerd moeten worden. Wanneer de vreemdeling geconfronteerd wordt met gegevens die niet juist zijn, is het zaak om bij de confrontatie niet alle juiste informatie prijs te geven. Zo kan de vreemdeling wel worden geconfronteerd met het feit dat de afstanden tot de omliggende dorpen niet kloppen. Echter, er hoeft niet aan de vreemdeling verteld te worden wat precies de afstand is. Ook kan de vreemdeling geconfronteerd worden met het feit dat er veel meer plaatsen rondom zijn woonplaats liggen en kan gevraagd worden waarom hij niet meer plaatsen kan noemen. Het belangrijkste is dat de vreemdeling de kans krijgt om de onjuiste informatie te herstellen dan wel dat er een verklaring wordt genoteerd waarom de vreemdeling bepaalde informatie niet weet. *Wat is de reden dat u geen plaatsen kunt noemen die in de directe omgeving van uw woonplaats liggen? Wat is de reden dat u niet weet hoe u een paspoort aanvraagt, terwijl u ook heeft verklaard wel een paspoort te hebben gehad?* De verklaring die de vreemdeling geeft voor het niet weten van bepaalde informatie dient beoordeeld te worden in het licht van het referentiekader van vreemdeling. Ook dient er een verklaring gegeven te worden waarom de vreemdeling in een later stadium van de procedure wel gedetailleerde informatie kan verschaffen over zijn herkomst, maar dat niet kon aan het begin van de asielprocedure. Het is aan de IND om per geval te beoordelen of deze verklaring gevolgd kan worden.

11.2 Nader gehoor bij twijfel herkomst

Indien er na het aanmeldgehoor reeds sterke indicaties zijn opgekomen die twijfel oproepen omtrent de opgegeven herkomst, is dit relevant voor de manier waarop het

nader gehoor wordt uitgevoerd. Hierbij is belangrijk om duidelijk te hebben of er geen geloof wordt gehecht aan de nationaliteit of dat het niet geloofwaardig is dat de vreemdeling afkomstig is uit een bepaald gebied. In principe geldt het uitgangspunt dat als de herkomst niet aannemelijk is gemaakt, er twijfel is aan de nationaliteit. Echter, in theorie kan het voorkomen dat een nationaliteit wel aannemelijk is gemaakt, hetzij door het overleggen van originele documenten, hetzij door verklaringen of een positieve taalanalyse, maar dat er geen geloof aan wordt gehecht dat de vreemdeling afkomstig is uit een bepaald gebied. Dit kan relevant zijn voor een vreemdeling met een nationaliteit waarbij in een deel van het land een 15c-beleid geldt. Voor deze categorie vreemdelingen is er namelijk een belang om te stellen dat zij afkomstig zijn uit een bepaald gebied van een land.

De vreemdeling dient in het nader gehoor geconfronteerd te worden met het feit dat de IND sterke twijfel heeft aan de opgegeven nationaliteit en herkomst. In het nader gehoor zal de vreemdeling in de gelegenheid gesteld moeten worden om zijn nationaliteit alsnog te onderbouwen. Hierbij hoeft het hele herkomstonderzoek niet overgedaan te worden, maar de vreemdeling moet wel de kans krijgen om alsnog geloofwaardig te maken dat hij wel de beweerde nationaliteit bezit. Ook dient de vreemdeling geconfronteerd te worden met de informatie die niet klopt of de onderdelen waarover de vreemdeling onvolledig heeft verklaard. Daarbij is het zaak om zo neutraal mogelijk te formuleren, bijvoorbeeld: *U heeft mij verteld dat door uw woonplaats een rivier stroomt. Uit kaarten die ik heb geraadpleegd, blijkt dat niet. Kunt u mij daarvoor een verklaring geven?* Met een asielgehoor wordt namelijk uitvoering gegeven aan de samenwerkingsverplichting (artikel 31, tweede lid Vw) en is nog geen sprake van een beoordeling van het asielrelaas. Een dergelijke neutrale wijze van confronteren voorkomt het verwijt dat al tijdens het gehoor een standpunt is bepaald. Ook kan het voorkomen dat de vreemdeling 'dichtklapt' en daardoor niet meer in staat is adequaat te antwoorden.

Wanneer er twijfel is aan de herkomst, is de vraag in hoeverre er aandacht moet worden besteed aan het asielrelaas. Hiervoor geldt de volgende stelregel. Indien de twijfel aan de herkomst/nationaliteit zeer evident is, kan bij wijze van uitzondering worden volstaan met de confrontatie en het nogmaals bieden van een kans om geloofwaardig te maken dat de beweerde nationaliteit juist is. Ook dan geldt dat deze confrontatie zo neutraal mogelijk moet plaatsvinden. De vreemdeling moet daarna in de gelegenheid worden gesteld het asielrelaas naar voren te brengen. Het verdient aanbeveling om in deze gevallen een pauze in te lassen vóór het bieden van de gelegenheid om het vrije asielrelaas naar voren te brengen. De eerdere confrontatie, hoe behoedzaam ook, kan er immers toe leiden dat een vreemdeling van slag raakt. Het vrije relaas kan vervolgens kort worden genoteerd waarna de opmerking gemaakt kan worden dat er geen verdere vragen meer zijn.

Bij minder evidente twijfel dient de vreemdeling op de gebruikelijke wijze in de gelegenheid te worden gesteld om het asielrelaas naar voren te brengen en dienen daar ook vragen over te worden gesteld. Zoals eerder opgemerkt kan een vaag/summier dan wel ongeloofwaardig asielrelaas soms bijdragen aan de motivering dat een opgegeven nationaliteit niet geloofwaardig is. Wanneer door de vreemdeling landspecifieke informatie wordt aangedragen, dient dit betrokken te worden bij het herkomstonderzoek.

Wanneer het niet geloofwaardig wordt geacht dat de vreemdeling afkomstig is uit een bepaald deel of gebied van een land, dan kunnen er omstandigheden worden aangevoerd die geen verband houden met het gebied waar de vreemdeling uit afkomstig is. Hier dienen dan wel vragen over gesteld te worden. Immers, de nationaliteit wordt niet ongeloofwaardig geacht en er kunnen motieven aangevoerd worden die gelet op de geloofwaardig geachte nationaliteit toch beoordeeld moeten worden. Zo kan het bijvoorbeeld niet geloofwaardig zijn dat vreemdeling afkomstig is uit de provincie Darfur in Soedan, maar wel dat hij de Soedanese nationaliteit bezit, omdat

dit bijvoorbeeld blijkt uit een paspoort. Indien deze persoon ook stelt te behoren tot de categorie LHBTI in Soedan dan dienen de verklaringen over het behoren tot de groep LHBTI wel beoordeeld te worden op geloofwaardigheid en zwaarwegendheid en zullen hier in het nader gehoor vragen over gesteld moeten worden. De omstandigheid dat de vreemdeling niet de waarheid heeft verteld over het gebied waar hij afkomstig uit is, wordt uiteraard wel betrokken bij het oordeel over de geloofwaardigheid van de overige aangevoerde elementen.

12. Beoordeling

Doel van het herkomstonderzoek is om te komen tot een conclusie over de nationaliteit, herkomst en etniciteit. Indien aan de orde, dient in het voornemen en de beslissing op de aanvraag inzichtelijk te worden gemaakt hoe tot de conclusie is gekomen dat de herkomst niet geloofwaardig is. Verwezen wordt in dit verband naar de werkinstructie geloofwaardigheid 2014/10 en de integrale geloofwaardigheidstoets.

Bij de conclusie over de herkomst moeten alle onderwerpen die relevant zijn voor het herkomstonderzoek worden betrokken. Afhankelijk van het referentiekader, kan er in het ene geval meer nadruk worden gelegd op topografische vragen en in een ander geval meer op etniciteit of algemene landvragen. In de beoordeling mogen bepaalde foutieve of onvolledige antwoorden van een vreemdeling ook sterker aangerekend worden dan andere antwoorden. Met andere woorden, de beoordeling van de HIS-check is niet een optelsom van plussen en minnen, maar een weging van alle antwoorden over de onderwerpen die behandeld worden bij de herkomst. Het niet weten of het niet kunnen noemen van bepaalde feiten kan belangrijker zijn dan het noemen van veel andere algemene gegevens. Het verstrekken van veel algemene informatie maakt de herkomst van een vreemdeling niet per definitie aannemelijk als hij essentiële informatie over zijn directe omgeving juist niet kent. In de motivering dient uitgelegd te worden waarom er juist meer waarde wordt gehecht aan bepaalde verkeerde of juiste antwoorden, waarbij het referentiekader leidend is. Afhankelijk van het referentiekader moet een vreemdeling op de hoogte zijn van bepaalde feiten of mag verwacht worden dat hij daar juiste informatie over kan verschaffen. Er dient realistisch gekeken te worden naar welke antwoorden essentieel zijn en welke niet. Ook dient de verklaring van de vreemdeling voor het niet kunnen geven van informatie hierbij betrokken te worden. Er moet uitgelegd worden waarom er verlangd kan worden dat de vreemdeling op sommige vragen echt antwoord moet kunnen geven en dat het niet kunnen beantwoorden van vragen tot de conclusie leidt dat er twijfel ontstaat over de herkomst en/of nationaliteit.

Het is belangrijk dat in een voornemen of beschikking duidelijk wordt op wat voor manier er rekening is gehouden met het referentiekader. Wanneer de conclusie is dat de herkomst niet geloofwaardig is, zal duidelijk aangegeven moeten worden of en waarom de opgegeven nationaliteit ongeloofwaardig is of dat vreemdeling niet afkomstig is uit een bepaald gebied.

Wanneer de opgegeven nationaliteit niet gevolgd wordt en dus ongeloofwaardig is, hoeft er geen verdere toetsing meer plaats te vinden op zwaarwegendheid. Alleen wanneer geoordeeld wordt dat het niet geloofwaardig is dat een vreemdeling uit een bepaald deel of gebied afkomstig is, kunnen er elementen in het relaas aanwezig zijn die toch beoordeeld moeten worden op geloofwaardigheid en zwaarwegendheid.

12.1 Inzage advocatuur

De advocatuur mag altijd inzage krijgen in het gebruikte openbare kaartmateriaal. In de AA-procedure bestaat hiervoor de mogelijkheid om de advocaat mee te nemen naar het RIC zodat hij daar uitleg kan krijgen waarom de IND tot de conclusie is gekomen dat de herkomst niet geloofwaardig is. In het voornemen waarin gemotiveerd wordt waarom de herkomst niet geloofwaardig is, kan de volgende zin worden opgenomen: *Indien u dit wenst, kunt u bij het Regionaal Informatiecentrum inzage krijgen in het gebruikte kaartmateriaal en uitleg krijgen waarom de IND tot het oordeel is gekomen dat de*

herkomst niet geloofwaardig is. In de beschikking kan dan opgenomen worden of de advocaat hier ook gebruik van heeft gemaakt. Er worden geen kopieën van de gebruikte kaarten of rapporten verstrekt aan de gemachtigde. Door onderzoeksmateriaal openbaar te maken kan een beeld worden gevormd van de onderzoeksmethoden die de IND ten dienste staan. Indien de gevraagde informatie openbaar gemaakt zou worden, dan stelt dit vreemdelingen mogelijk in staat zich voor te bereiden op de vragen die door de IND gesteld worden in de asielprocedure tijdens het aanmeldgehoor en nader gehoor. Het is dan voor de IND niet meer mogelijk de geloofwaardigheid van het asielrelaas, voor wat betreft de gestelde herkomst, met behulp van kaartmateriaal op juistheid te onderzoeken. Althans, dan zou het onderzoeksinstrument ernstig aan effectiviteit inboeten. Wanneer gebruik is gemaakt van bijvoorbeeld een openbare bron als Google Maps, dan kan hier wel naar verwezen worden in het voornemen of de beschikking.

13. Documenten afgegeven door de vertegenwoordiging van het land van herkomst

Het kan voorkomen dat de vreemdeling na het herkomstonderzoek met documenten verkregen door tussenkomst van een vertegenwoordiging van zijn land van herkomst, alsnog zijn identiteit, nationaliteit of herkomst wenst aan te tonen. Dit kan voorkomen wanneer er twijfel bestaat over de identiteit, nationaliteit of herkomst tijdens een lopende asielprocedure of nadat de uitkomst van een eerdere asielprocedure onherroepelijk is geworden. In theorie kan dit dus voorkomen tijdens eerste asielaanvragen, maar vooral ook tijdens opvolgende asielaanvragen.

Deze paragraaf gaat over documenten die de vreemdeling na vertrek uit het land van herkomst heeft verkregen door tussenkomst van een vertegenwoordiging van zijn land van herkomst (ambassade, consulaat, etc). Deze paragraaf gaat niet over documenten die de vreemdeling direct bij aanmelding heeft overgelegd of over documenten die de vreemdeling heeft laten nasturen uit het land van herkomst of elders.

13.1 Documenten afgegeven door de vertegenwoordiging van het land van herkomst

13.1.1 Authentieke paspoorten

Indien de authenticiteit van een paspoort is vastgesteld door de KMar of Bureau Documenten, gaat de IND in beginsel uit van de weergegeven gegevens in het paspoort⁴. Slechts in uitzonderlijke gevallen, indien hier aanleiding toe bestaat en voor zover mogelijk, zal de IND een onderzoek opstarten bij de autoriteiten die het paspoort hebben afgegeven⁵. Het feit dat er twijfel is ontstaan over de wijze waarop het paspoort is afgegeven of als er onduidelijkheid bestaat over de brondocumenten op basis waarvan het paspoort is afgegeven, vormt onvoldoende reden om een onderzoek bij de afgevend autoriteiten op te starten. Indien het paspoort is afgegeven op basis van een document waarvan eerder is vastgesteld dat het vals is, kan dit wel aanleiding vormen om aan de bewijskracht van het paspoort te twijfelen⁶.

13.1.2 Andere authentieke documenten

Indien de vreemdeling in plaats van een authentiek bevonden paspoort een ander authentiek bevonden document zoals een identiteitskaart⁷, kiezerspas⁸, laissez-passer of nationaliteitsverklaring overlegt, is het volgende van belang.

De IND doet middels het herkomstonderzoek onderzoek naar de door de vreemdeling gestelde identiteit, nationaliteit en herkomst. Indien er goede redenen zijn om aan de gestelde identiteit, nationaliteit en/of herkomst te twijfelen of er geen geloof aan te hechten, zal de vreemdeling dat oordeel enkel met overtuigende bewijsstukken kunnen

4 ECLI:NL:RVS:2009:BJ2170, ECLI:NL:RVS:2010:BL9904, ECLI:NL:RVS:2011:BU7527

5 Alvorens dit onderzoek te starten, dient in overleg te worden getreden met de beleidsafdeling.

6 ECLIN:NL:RVS:2021:2159

7 ECLI:NL:RVS:2016:702

8 ECLI:NL:RVS:2016:887

weerleggen. De IND verricht een integrale beoordeling ten aanzien van de overgelegde documenten waarbij de redenen om te twijfelen of geen geloof aan een gestelde identiteit, nationaliteit en herkomst te hechten, worden afgezet tegen de bewijskracht van overgelegde documenten.

Bij de beoordeling van de bewijskracht van een overgelegd document kan de IND onder andere betrekken (niet uitputtend):

- Informatie uit een Algemeen of Thematisch Ambtsbericht waaruit blijkt dat het betreffende document gemakkelijk frauduleus kan worden verkregen. Echter, deze overweging kan nooit de enige overweging zijn om geen waarde aan een document toe te kennen;
- De mate waarin, naar de verklaringen van de vreemdeling, de vertegenwoordiging van het land van herkomst onderzoek heeft gedaan naar zijn identiteit, nationaliteit en/of herkomst;
- Of de gegevens op het document en de verklaringen van de vreemdeling over het verkrijgen van de documenten stroken met de gegevens die de vreemdeling eerder heeft opgegeven of de verklaringen die de vreemdeling eerder heeft afgelegd (ook al stelt de vreemdeling eerder niet de waarheid te hebben verteld)⁹;
- Of de vreemdeling kan verklaren hoe het onderzoek voor afgifte van het document bij de vertegenwoordiging is verlopen. Hierbij mogen van de vreemdeling verklaringen worden verwacht over zijn deelname aan het onderzoek, maar niet over hoe het onderzoek buiten zijn zicht is verlopen;
- De mate waarin het door de vreemdeling omschreven onderzoek overeenkomt met de procedure zoals die in openbare bronnen wordt omschreven;
- De mate waarin de gegevens op het document overeenkomen met die op andere (bron)documenten;
- Of het brondocument eerder door Bureau Documenten of de KMar als vals of vervalst is beoordeeld en de mate waarin de vreemdeling verklaart over aanvullend onderzoek door de vertegenwoordiging van het land van herkomst.

De IND werpt niet enkel aan de vreemdeling tegen dat een document is afgegeven op basis van een vreemdelingenidentiteitsdocument en dat het daarom de gestelde identiteit, nationaliteit en/of herkomst niet kan onderbouwen. Immers, voornoemde betekent niet dat het onderzoek van de betreffende vertegenwoordiging onzorgvuldig tot stand is gekomen¹⁰. In voorkomende gevallen dient te worden doorgevraagd op de bovengenoemde punten, met name ten aanzien van het onderzoek dat de vertegenwoordiging samen met de vreemdeling heeft verricht.

De IND werpt ook niet enkel aan de vreemdeling tegen dat in een onderzoeksrapport is geconcludeerd dat niet kan worden vastgesteld of een document is afgegeven door een daartoe bevoegde instantie en/of de inhoudelijke juistheid niet kan worden vastgesteld. Immers, een dergelijke conclusie betekent niet dat het document niet is afgegeven door een daartoe bevoegde instantie of inhoudelijk onjuist is. Ook in deze gevallen dient te worden doorgevraagd op de bovengenoemde punten, met name ten aanzien van het onderzoek dat de vertegenwoordiging samen met de vreemdeling heeft verricht.

13.2 Identiteit en/of nationaliteit alsnog onderbouwd maar herkomst niet

Wanneer de vreemdeling een identiteits- of nationaliteitsdocument anders dan een authentiek paspoort overlegt en dat document is verkregen via een vertegenwoordiging, nadat er twijfel is ontstaan over zijn identiteit, nationaliteit en/of herkomst of deze reeds niet geloofwaardig is geacht, dan verricht de IND de omschreven integrale beoordeling. Die beoordeling kan ertoe leiden dat vanaf dat moment van de gestelde identiteit of

⁹ ECLI:NL:RBDHA:2018:15735

¹⁰ ECLI:NL:RVS:2013:BZ8666

nationaliteit dient te worden uitgegaan en de (eerdere) motivering die ten grondslag lag aan een ongeloofwaardige identiteit en nationaliteit wordt losgelaten.

Echter, dit betekent niet per definitie dat daarmee ook de gestelde herkomst geloofwaardig is. De IND onderzoekt in hoeverre er (in een eerdere procedure) een gedegen herkomstonderzoek heeft plaatsgevonden met als conclusie dat de gestelde herkomst ongeloofwaardig is. Indien dat zo is, zal een document van de vertegenwoordiging van het gestelde land van herkomst hierin niet per se verandering brengen. Immers, indien de documenten niets zeggen over de herkomst van de vreemdeling, kan nog altijd aanleiding bestaan om aan te nemen dat de vreemdeling bijvoorbeeld lange tijd elders buiten het land van zijn nationaliteit heeft verbleven, dan wel nimmer daadwerkelijk in zijn land van nationaliteit is geweest of in een andere regio binnen het land van nationaliteit heeft geleefd. Indien vanaf dat moment wordt uitgegaan van de identiteit en/of nationaliteit op het document, betekent dat dus niet zonder meer dat de (eerdere) motivering ten aanzien van de herkomst wordt losgelaten.

In voorkomende gevallen is de IND wel gehouden te toetsen of de vreemdeling omstandigheden heeft aangevoerd die geen verband houden met het gestelde herkomstgebied, maar met het land van herkomst in het geheel. Zie hiervoor ook paragraaf 11 van deze werkinstructie en Werkinstructie 2019/4.

13.3 EU-VIS

In het geval uit EU-VIS een andere identiteit en/of nationaliteit blijkt dan waarvoor de vreemdeling zich in de Nederlandse asielprocedure uit geeft, vraagt de IND -indien mogelijk en zo nodig- zo spoedig mogelijk het visumdossier (in de andere lidstaat) op, zodat kan worden nagegaan welke documenten en verklaringen er ter onderbouwing van de visumaanvraag zijn overgelegd. In geval van een Nederlands visumdossier wordt het visumdossier in alle gevallen opgevraagd. Het visumdossier van een andere lidstaat kan eventueel worden opgevraagd middels een artikel 34-onderzoek op grond van de Dublinverordening. Dit om bijvoorbeeld de identiteit van de vreemdeling vast te stellen¹¹. Daarbij dient bedacht te worden dat overmatige belasting van andere lidstaten met dergelijke verzoeken moet worden voorkomen¹². Indien het aangevraagde visum niet is afgegeven, is het van belang om na te gaan wat de redenen van afwijzing van de aanvraag zijn geweest.

Op basis van het interstatelijk vertrouwensbeginsel mag de IND in beginsel uitgaan van de in EU-VIS opgenomen gegevens¹³. Echter, het komt voor dat een vreemdeling in Nederland een authentiek paspoort of andere authentieke documenten heeft overgelegd, waaraan voldoende bewijskracht kan worden toegekend, maar dat dit document of deze documenten, maar hierin een andere identiteit en/of nationaliteit weergegeven is dan het paspoort dat is gebruikt voor de visumaanvraag. Ook komt het voor dat een vreemdeling in Nederland twee paspoorten heeft overgelegd met verschillende identiteiten en/of nationaliteiten. Wanneer dit voorkomt, zal per geval worden beoordeeld welke identiteit en nationaliteit als leidend wordt gezien. Hierbij wordt betrokken welke documenten zijn overgelegd in beide lidstaten en welke verklaringen de vreemdeling hierover heeft afgelegd. De vreemdeling dient wel geconfronteerd te worden met de gegevens uit EU-VIS.

In geval de vreemdeling geen enkel document overlegt ter onderbouwing van de door hem gestelde identiteit en nationaliteit en er hebben wel documenten ten grondslag gelegen aan de visumaanvraag, ligt het in de rede om de identiteit en nationaliteit uit EU-VIS leidend te laten zijn, omdat er in EU-VIS sprake is van identificatie op basis van

¹¹ Het is afhankelijk van de lidstaat of het visumdossier daadwerkelijk wordt verstrekt.

¹² Zie in dit verband het eerste lid van artikel 34, dat spreekt van ter zake dienende en niet buitensporige persoonsgegevens. Het opvragen van het visumdossier ligt daarom enkel in de rede indien dit noodzakelijk is voor het nemen van een zorgvuldig besluit.

¹³ ECLI:NL:RVS:2019:661.

vingerafdrukken. Hierbij is het van belang de verklaringen van de vreemdeling zorgvuldig te wegen.

Indien het in Nederland overgelegde paspoort en het paspoort dat de basis heeft gevormd voor de visumaanvraag enkel een andere nationaliteit (maar dezelfde naam en geboortedatum) bevatten, kan de IND ervoor kiezen beide landen te betrekken bij de beoordeling van de asielaanvraag. Hierbij kan de situatie ontstaan dat wordt aangenomen dat de vreemdeling de nationaliteit van beide landen bezit en dat zodoende ook aan beide landen wordt getoetst¹⁴. Bijvoorbeeld wanneer de vreemdeling aanvoert dat hij LHBTI is en dit geloofwaardig is, dan zal dit aan de hand van het beleid van beide landen van nationaliteit moeten worden getoetst.

13.4 Het terugkeerbesluit

In het geval de IND in een opvolgende asielaanvraag concludeert dat de tijdens de eerdere procedure ongeloofwaardig geachte identiteit, nationaliteit en/of herkomst nog steeds ongeloofwaardig is, wordt er geen nieuw terugkeerbesluit genomen. Enkel in geval in het eerdere terugkeerbesluit nog niet gemotiveerd uiteen was gezet dat de nationaliteit van de vreemdeling onbekend is en dat derhalve geen land van terugkeer kon worden genoemd, moet het afwijzend asielbesluit onder verwijzing naar het eerdere terugkeerbesluit worden voorzien van een aanvullende motivering. Hierin wordt alsnog opgenomen dat wordt geoordeeld dat de nationaliteit nog immer onbekend is en dat daarom geen land van terugkeer kan worden genoemd.

Vanwege het door de DT&V uitgevoerde terugkeerproces is het van belang om het in de paragraaf over het terugkeerbesluit te benoemen als het onmogelijk is om een land van terugkeer in het terugkeerbesluit op te nemen. In de gevallen waarin de IND, ondanks dat de vreemdeling identiteits- of nationaliteitsdocumenten heeft overgelegd, geen geloof heeft gehecht aan de gestelde nationaliteit en herkomst, moet dat voor de DT&V duidelijk zijn. Daarmee wordt voorkomen dat de DT&V zal uitzetten met gebruikmaking van de desbetreffende identiteits- en nationaliteitsdocumenten naar een land waarvoor geldt dat de IND in de asielprocedure niet heeft getoetst of de vreemdeling daar heeft te vrezen voor vervolging of ernstige schade.

¹⁴ In geval uit de nationaliteitswetgeving van één of beide landen blijkt dat een dubbele nationaliteit niet mogelijk is, dan moet de vreemdeling hierover worden bevraagd en moet worden beoordeeld in hoeverre het toch mogelijk is dat de vreemdeling een dubbele nationaliteit heeft, of welke nationaliteit dan als leidend moet worden gezien.